

Adiba Umarova

*Fanlar Akademiyasi San'atshunoslik ilmiy tadqiqot instituti
stajyor-tadqiqotchisi
E-mail: Umarovaadiba3@gmail.com*

**YANGI DAVR O'ZBEKISTON DAVLAT YOSH TOMOSHABINLAR
MA'NAVIY TARBIYASIDA TEATRNING TUTGAN O'RNI
(Tarjima asarlar misolida)**

***Annotatsiya.** Mazkur maqolada yangi davr yosh tomoshabinlarining ma'naviy-axloqiy tarbiyasida teatr san'atining o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Xususan, bolalar va o'smirlar uchun sahnalashtirilayotgan tarjima asarlar asosida teatrning tarbiyaviy imkoniyatlari, umuminsoniy qadriyatlarni shakllantirishdagi roli hamda yosh avlodning estetik didini rivojlantirishdagi ahamiyati yoritiladi.*

***Kalit so'zlar:** teatr, yosh tomoshabin, ma'naviy tarbiya, tarjima asarlar, sahnalashtirish, estetik tarbiya, madaniyat, axloqiy qadriyatlar.*

**THE ROLE OF THEATRE IN THE SPIRITUAL AND MORAL
DEVELOPMENT OF YOUNG AUDIENCES IN CONTEMPORARY
UZBEKISTAN**

(Based on translated works)

***Abstract.** This article analyzes the role and significance of theatre in the spiritual and moral education of young audiences in the modern era. In particular, it highlights the educational potential of theatrical performances based on translated literary works, their contribution to the formation of universal values, and their importance in developing the aesthetic taste and cultural awareness of the younger generation.*

***Keywords:** theatre, young audience, spiritual education, translated works, stage adaptation, aesthetic education, culture, moral values.*

Teatr qadim zamonlardan buyon inson ma'naviyatini boyituvchi, estetik didini shakllantiruvchi, jamiyatdagi ijtimoiy muammolarni yorituvchi muhim san'at turi hisoblanadi. Globallashuv, internet hamda ommaviy madaniyat kuchaygan

bugungi davrda yoshlarning ma'naviy dunyosini boyitish, ularni milliy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalashda teatr katta ahamiyat kasb etadi. Teatr inson qalbiga bevosita ta'sir qiluvchi san'atdir. Sahnadagi voqealar, aktyorlarning jonli ijrosi, musiqa va dekoratsiyalar tomoshabinni o'ylashga, his qilishga undaydi. Yosh tomoshabin spektakl orqali yaxshilik – yomonlik, adolat – insofsizlik, vatanparvarlik – insonparvarlik kabi tushunchalarni chuqurroq anglaydi. Ayniqsa, tarixiy va milliy ruhdagi spektakllar yoshlarning o'z xalqiga, tiliga va madaniyatiga bo'lgan mehrini oshiradi. Teatr yoshlarni kitobxonlikka, tafakkur qilishga, mustaqil fikrlashga chorlaydi. Bugungi yoshlar ko'p hollarda internet, ijtimoiy tarmoqlar va virtual olam bilan band bo'lib qolmoqda. Bu esa ba'zan ularning ma'naviy dunyosiga salbiy ta'sir qilishi mumkin. Teatr esa yoshlarni jonli muloqot, real hissiyot va haqiqiy hayotiy voqealar bilan yuzlashtiradi. Zamonaviy teatrlar innovatsion texnologiyalar, multimedia va zamonaviy sahna yechimlaridan foydalanib, yoshlarni san'atga qiziqirtirmoqda. Natijada teatr nafaqat hordiq chiqarish vositasi, balki tarbiyaviy maktab vazifasini ham bajarmoqda.

Teatr, albatta, u tomoshabinlarni yuragiga yo'l topa bilishi, o'z sahna asarlari bilan saboq berishi, xullas, san'atning sehrli kuchini namoyish qilishi, bu kuchni ular ongiga singdira bilishi kerak. Bundan tashqari teatrga nisbatan muhabbat va aksincha san'atning shu turiga nisbatan loqaydlik hissi ham bolalarda O'zbekiston davlat yosh tomoshabinlar teatridan boshlanadi. Bu borada tarjima asarlarning O'zbekiston davlat yosh tomoshabinlar teatr repertuaridan joy olgani alohida ahamiyat kasb etadi. Tarjima asarlarga murojaat qilinar ekan, teatr ijodkorlari O'zbekiston davlat yosh tomoshabinlar teatri bu masalaga jiddiy e'tibor berishlari lozim. Chunki tarjima asarlarning yosh tomoshabinlarimiz ongida nafaqat bizning xalqimiz, balki qardosh va qo'shni xalqlarning madaniyatini, urf-odat, an'analarini shakllantirishda o'rni katta.

Yaqin yillar ichida ushbu O'zbekiston davlat yosh tomoshabinlar teatr jamoasi jajji yoshdagi tomoshabinni talabidan va psixologiyasidan kelib chiqqan holda bir qancha spektakllarni sahnalashtirib kelmoqda desak, yanglishmaymiz.

Aynan bog'cha bolalari va boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun D.Urban "Sichqonlar pishloqni yaxshi ko'radi" asari asosida rejissyor A.Kudryavsev 2006-yilda "Jon-u dilim pishloq" spektaklini sahnalashtirdi [1]. Asardagi voqealar kulrang va oq sichqonlar orasidagi mojarolar atrofida kechadi. Spektakl davomida ikki sichqon oilasida kelisholmasdan bir-biri bilan tortishadilar va voqealar so'nggida afsungar sichqon yordamida nizolar bartaraf etiladi. Sahnadagi qahramonlar ya'ni sichqonlar obrazini iste'dodli aktyorlar Zebiniso Qodirova, Zafar Asqarov, Bahrom Usmonov, Akrom Bo'ronov va Nafosat Pozilova kabi aktyorlar ijro etganlar. Spektakl bolajonlar ko'nglidan joy olishini istagan bu ijodkorlar berilgan rolni maromiga etkazib ijro etgan. Masalan iste'dodli aktrisa Nafosat Pozilovanning kichik qahramoni haqida fikr yuritadigan bo'lsak, u oq sichqonning Frunzi ismli qizi obrazini ijro etgan. Aktrisa sahnada xuddi sichqonlardek harakat qiladi. Uning yurishlari, xatti-harakatlari, ovozinig mayinligi, barcha-barchasidan o'z rolini qanchalik maromiga etkazib ijro etganini anglaymiz. Aktrisaning ijrosi berilgan obrazga shunaqangi moslashganki sahnada yashay olgan va har doim sahnaga chiqqanda kichik tomoshabin iliq olqishlar bilan kutib olishidan qanchalik qalbga yaqin qahramonligini ko'ramiz.

Rejissyorning muvaffaqiyati aktyorlarni to'g'ri tanlay olgani bilan birgalikda spektaklga turli kuy-qo'shiqlarni ham kiritgan. Boisi tomoshabin har xil sichqonlar tomonidan qo'shiq kuylansa qarsak chalib, ularga jo'r bo'lishdi. Sahna asarini spektakl holatiga keltirishda bir jamoani boshqaradigan boshqaruvchi rejissyor bo'ladi. Bola nazari bilan ishlash rejissyor uchun ikki karra mehnat talab qiladi. Albatta buni uddasidan chiqa olgan sababi sahnadagi dekoratsiyalar ham aynan sichqonlar yashaydigan muhitni holatini bergan.

Spektakl g'oyasi va maqsadi do'stlik va o'z navbatida turli kelishmovchiliklar, urush-janjallarni keltirib chiqaruvchi sabablarni bartaraf etishdir. Aynan bog'cha yoshidagi bolalar bilan ko'proq muloqotga kirishib ijroni davom ettirishi lozim. Ularga sodda va jo'n tilda voqeani etkazib berish kerak. Mana shu jihatni inobatga olgan holda rejissyor aynan shu asarga qo'l urgan. Bu spektaklni

kichik yoshdagi tomoshabin zavq bilan tomosha qilsa, ikkinchidan mehribon bo'lishga va atrofdagilarga xushmuomalali bo'lishga o'rganadi. Asar yosh tomoshabinga yaxshilik, do'stlik hamma narsadan g'olib kelishini o'rgatadi [2, 33-b].

Rejissyor ham aynan yosh tomoshabin psixologiyasi va jajji tomoshabinlar ko'proq hayvonlar bilan do'stlashishni xush ko'rishlarini inobatga olgan holda teatr repertuarini ko'proq hayvonlar qahramon qilib olingan spektakllar bilan boyitdi.

Bundan tashqari O'zbekiston davlat yosh tomoshabinlar teatrida, xitoy xalq ertagi hisoblangan "Sehrli dur" asarini yosh rejissyor To'lqin Rahmatov tomonidan 2008-yilda sahnalashtirildi. Spektakl voqeasi sahnaga masxarabozlar chiqishi bilan boshlanadi. Ular turli harakatlar, o'yin-kulgi orqali spektakl boshlanishidan darak beradilar [3, 47-b].

Spektaklning qisqacha syujeti Dumen ismli yigit sehrli dur topib oladi. Uni guruchga solib, guruch ko'paytiradi. So'ng atrofdagilar unga pul ko'paytirishni maslahat berishadi. Qarabsizki, Dumen oddiy dehqondan amaldor, boyga aylanadi. Keyinchalik esa Dumen qo'rqqanidan oxir-oqibat sehrli durni og'ziga solib uxlaydigan bo'ladi. Shunday kunlarning birida u durni yutib yuboradi va ajdahoga aylanib qoladi. O'z holiga qaytishni juda-juda istagan Dumenga spektakl oxirida tabiat malikasi yordam beradi. Uning ko'magi bilan Dumen o'z holiga qaytadi.

Rejissyor yosh bo'lishiga qaramasdan aynan yosh tomoshabinlar talabiga javob bera oladigan asarni sahnaga qo'yishga erishgan desak yanglishmaymiz. Rejissyorning yana bir yutug'i garchi asar Xitoy xalq ertagi bo'lsa-da, uni o'zbek xalq masxarabozlari ijrosi bilan boyitgan. Ya'ni To'lqin Rahmatov spektaklga o'zbekona ruhni ham kirita olgan. Aktyorlar jamoasi ham yaxshi tanlangan. Raxmatilla Qurbonov, Nafosat Pozilova, Baxtiyor Pozilov, Nargiza Mo'minova, Sherzod Ahmedov, Abduvohid Sariqov kabi iste'dodli aktyorlar ansambli yaratilgan. Sahna dekoratsiyalarida ham Xitoy xalqiga xos muhitni bera olgan.

"Sehrli dur" spektakli aynan kichik yoshdagi bolalar toifasiga mo'ljallangan. Uning g'oyasi ham bitta, ya'ni peshona teri bilan topilmagan boylik yaxshilikka olib

kelmaydi. Darvoqe, bosh qahramon Dumenning ochko'zlik va ziqnaligi o'zining boshiga etadi. Teatr jamoasi bu asar bilan bolalarni ochko'zlikdan osonlik bilan pul topishga o'ch bo'lmaslikka o'rgatadi. Har bir spektaklda bo'lgani kabi "Sehrli dur"da ham yaxshilik va yomonlik o'rtasida konflikt yuz beradi. Sahnadagi turli xatti-harakatlar voqealarni tomosha qilgan jajji tomoshabin qalbida ham atrofidagi hodisalarga munosabat tug'diradi. Ular ham mana shu sahnadan voqealar orqali nima yaxshi-yu, nima yomonligini tez anglay olishadi [4].

Ma'lumki, bolalar va yoshlar tarbiyasi – jamiyatimizning yangi ijtimoiy shart-sharoitlarda olg'a qarab siljishidagi tub masaladir. Bundan ko'rinadiki, tomoshabinlari doimo bolalar va o'smirlar bo'lgan O'zbekiston davlat yosh tomoshabinlar teatri ijodiy jamoasi zimmasida nihoyat darajada og'ir, nozik va mas'uliyatli vazifalar turadi. Zero xalqimiz ularga nodir bo'lgan bolalar ma'naviy dunyosini, murg'ak qalbni, turmushda uchraydigan har bir narsa, voqea va hodisalarni nazardan qochirmaydigan, ishq-muhabbat haqida ham jiddiy bosh qotirishga urinuvchi yoshlarni ishonib topshirgan. Teatr, albatta, u tomoshabinlarni yuragiga yo'l topa bilishi, o'z sahna asarlari bilan saboq berishi, xullas, san'atning sehrli kuchini namoyish qilishi, bu kuchni ular ongiga singdira bilishi kerak. Bundan tashqari teatrga nisbatan muhabbat va aksincha san'atning shu turiga nisbatan loqaydlik hissi ham bolalarda yosh tomoshabinlar teatridan boshlanadi.

Ana shunday maqsadlar ila ijod qilishga shaylangan O'zbekiston davlat yosh tomoshabinlar teatri yana bir spektaklini bolajonlar e'tiboriga havola etdi. Xitoy xalq ertagi hisoblangan "Sehrli dur" asarini yosh rejissyor To'lqin Rahmatov tomonidan sahnalashtirildi. Spektakl voqeasi sahnaga masxarabozlar chiqishi bilan boshlanadi. Ular turli harakatlar, o'yin-kulgi orqali spektakl boshlanishidan darak beradilar.

Spektaklning qisqacha syujeti Dumen ismli yigit sehrli dur topib oladi. Uni guruchga solib, guruch ko'paytiradi. So'ng atrofdagilar unga pul ko'paytirishni maslahat berishadi. Qarabsizki, Dumen oddiy dehqondan amaldor, boyga aylanadi. Keyinchalik esa Dumen qo'rqqanidan oxir-oqibat sehrli durni og'ziga solib uxlaydigan bo'ladi. Shunday kunlarning birida u durni yutib yuboradi va ajdahoga

aylanib qoladi. O'z holiga qaytishni juda-juda istagan Dumenga spektakl oxirida tabiat malikasi yordam beradi. Uning ko'magi bilan Dumen o'z holiga qaytadi [5].

Rejissyor yosh bo'lishiga qaramasdan aynan yosh tomoshabinlar talabiga javob bera oladigan asarni sahnaga qo'yishga erishgan desak yanglishmaymiz. Rejissyorning yana bir yutug'i garchi asar Xitoy xalq ertagi bo'lsa-da, uni o'zbek xalq masxarabozlari ijrosi bilan boyitgan. Ya'ni To'lqin Rahmatov spektaklga o'zbekona ruhni ham kirita olgan desak mubolag'a qilmaymiz. Aktyorlar jamoasi ham yaxshi tanlangan. Raxmatilla Qurbonov, Nafosat Pozilova, Baxtiyor Pozilov, Nargiza Mo'minova, Sherzod Ahmedov, Abduvohid Sariqov kabi iste'dodli aktyorlar ansambli yaratilgan. Sahna dekoratsiyalarida ham Xitoy xalqiga xos muhit hukmron.

“Sehrli dur” spektakli aynan kichik yoshdagi bolalar toifasiga mo'ljallangan. Uning g'oyasi ham bitta, ya'ni peshona teri bilan topilmagan boylik yaxshilikka olib kelmaydi. Darvoqe, bosh qahramon Dumenning ochko'zlik va ziqnaligi o'zining boshiga etadi. Teatr jamoasi bu asar bilan bolalarni ochko'zlikdan osonlik bilan pul topishga o'ch bo'lmaslikka o'rgatadi. Har bir spektaklda bo'lgani kabi “Sehrli dur”da ham yaxshilik va yomonlik o'rtasida konflikt yuz beradi. Sahnadagi turli xatti-harakatlar voqealarni tomosha qilgan jazzi tomoshabin qalbida ham atrofidagi hodisalarga munosabat bildiradi. Ular ham mana shu sahnadan voqealar orqali nima yaxshiyu, nima yomonligini tez anglay olishadi.

Kichik yoshdagi tomoshabinlar uchun qiziqarli va ibrat bo'ladigan yana bir polyak dramaturgi Maysi Voytishko qalamiga mansub ertak-pyesa asosida 2011-yil rejissyor A.Gamirov tomonidan “Malikani kim qutqaradi?” spektakli sahnalashtirildi. Ushbu asar E.Usmonov tomonidan tarjima qilingan bo'lib, yaxshilik va yomonlik, muhabbat va nafrat, mardlik va qo'rqqoqlik, quvonch va tashvishlar haqida hikoya qiladi [6, 58-b].

Spektaklda rejissyor imkon qadar asarning asl mohiyatini saqlashga, uni bolalarga tushunarli samimiy tilda tushunishini ta'minlashga harakat qilgan. Spektakl voqealari bir qaraganda sodda, biroq qiziqarli tarzda rivojlana boradi. Asar

boshlanishi bilanoq tugun tashlanadi, ya'ni mamlakatga dahshatli ajdaho raxna solayotgani va u malikaning hayoti xavf ostida qolgani ma'lum bo'ladi va bu qo'rqinch uyg'otuvchi musiqiy ovozlar bilan aks ettiriladi. Shundan keyin xavfni oldini olish uchun dovyurak kishilar kerakligi haqida e'lon qilinadi va keyingi sahnalarda Xlopusha Pitardovich (Y.Ermatov), olifta kovboy Jek (B.Ahmedov), samuray Xarakiri (V.Sariqov)lar paydo bo'ladilar. Ular malika Shirmonoyni ajdahodan himoya qilishga, mamlakatni qutqarib qolishga kirishadilar. Sahnadagi maqtanchoq "bahodirlar" raqib ko'ringuniga qadar og'iz ko'pirtirib, tog'ni talqon qilgudek ko'rinsalar-da, dushman ko'ringan onlarda, ayniqsa, ajdaho na'ra tortgan onlarda qochib qolishadi. Ma'lum vaqt vaziyat keskinlashadi. Biroq ana shunday holatlar insonni qahramon bo'lishga undaydi. Buning uchun esa insonda pok qalb, ezgu niyat, oliyjanoblik, ko'pchilik dardi bilan yashay olishni va eng muhimi samimiy muhabbat bo'lishi kerak degan hikmatning natijasi namoyon bo'ladi. Aslida bu voqealarning hammasi mamlakatdagi sehrgar tomonidan sahnalashtirilgan tomosha edi. Bu asar oxirida ayon bo'ladi. Buning sababi Malika Shirmonoy (D.Arabova) hamda Anton (Sh.Turonov) o'rtasidagi muhabbatdan xabardor bo'lgan sehrgar o'z muhabbatini aytolmay qiynalib yurgan Antonga yordam berishga qaror qilganligi aniqlanadi. Bu usul, albatta, o'z samarasini berdi Malika va mamlakatni ajdahodan qutqargan Anton uning muhabbatiga sazovor bo'ladi [7].

Ushbu asar kichkintoylarga olam-olam taassurotlar bilan birgalikda ma'naviy ibrat bo'lib xizmat qiladi. Murg'ak qalb sohiblarining yuragida oliyjanob tuyg'ular uyg'otgan ushbu spektakl har bir tomoshabinni ezgulik tomon chorlaydi.

Yosh tomoshabinlar teatri jamoasi bugun ham kichik tomoshabinlarni yangidan yangi sahna asarlari bilan xushnud etib kelmoqdalar. Yaqinda teatr ijodkorlari tomonidan kichik yoshdagi tomoshabinlar uchun Z.Asqarov insseniroykasi asosida "Bolakay va Madagaskar" spektakli namoyish etildi. Spektakl besh yoshdan yetti yoshgacha bo'lgan tomoshabinlar uchun mo'ljallangan. Rejissyor Z.Nigmatova sahna asarini yaratishga harakat qilgan. Spektakl boshlanishi

bilan sahnada bolakay (Sh. Turonov) namoyon bo'ladi. Uning bugun tug'ilgan kuni, biroq bolakayning do'stlari bu kunni unutib qo'yishadi. Bolakayni eslashmaydi ham. U esa Madagaskar qahramonlari kelishini chin dilidan orzu qiladi. Buni qarangki, shu payt sirli musiqa yangrab, Madagaskar qahramonlari bo'lgan zebra Martin (F.Xudoyberdiyev), jirafa Melvin (Sh.Isroilov), sher Aleks (B.Turg'unov) va begemot Gloriya (D.Ahmedova) qiyofasidagi qahramonlar paydo bo'lishadi [8, 27–30-b]. Avvaliga bolakay hayratga tushadi keyin sevinadi, orzusi ushalganidan xursand bo'ladi. Qahramonlar esa bolakayning tug'ilgan kuniga bayram uyushtiradilar, qo'shiqlar aytishadi. Ana shu sahnalarda jajji tomoshabinlar orzuning, albatta, ro'yobga chiqishini, faqat uning ushalishiga chin dildan ishonish lozimligini tushunadilar. Shunday qilib, spektakl syujeti bolakayga uyushtirilgan bayram dasturining nishonlanishi bilan yakunlanadi.

Bir qarashda bu spektakl bolajonlarga iliq kayfiyat, ko'tarinkilik, ulashishi mumkin. Biroq, uni "Tomoshaxona" deya atalgan dargoh o'z vazifasini qay maqsadda bajarishi lozim?" kabi savolga javob olishga qiynalamiz.

Respublika O'zbekiston davlat yosh tomoshabinlar teatri repertuarida bir oyda to'rt martaba namoyish etilayotgan ushbu spektakl voqealari multfilm qahramonlari soyasida qolib ketgan. Tomoshabin sahnaviy talqindagi voqealar rivojiga emas, multfilm orqali bolajonlarning sevimli qahramonlariga aylanib qolgan zebra, jirafa, sher va begemotlarning harakatlariga e'tibor qaratadi. Axir sahna spektakl tomoshabinni ezgulik sari etaklab, qalbini ruhini forig' etish kerak emasmi? Katta tomoshabinlardan farqli o'laroq, yosh tomoshabinlarni ishontirish qiyin albatta. chunki ular zehnli, ziyrak bo'lishadi [9]. Lekin shuni unutmasligimiz lozimki, kichkintoylar egiluvchan niholdek qay tomonga boshlasak, shu tarafga qarab o'sadilar.

Spektakl kamchiliklardan holi emas albatta. Multfilm orqali bola yuragini zabt etgan qahramonlarning o'zbek estradasi yulduzlari qo'shiqlarini taqlidan ijro etish sahnasi, orqali bolajonlarga nima demoqchi ekanligini tushunish qiyin. Madagaskardan kelgan qahramonlarning harakatlari esa bolajonlarni ortidan

ergashtirib, tarbiyaviy muhit yaratish, ularga ibrat bo'lish o'rniga qandaydir yulduzlariga aylanib qolishdi xolos. Kichkintoylar esa bu maskanga, aslida multfilm qahramonlarini ko'rish uchun tashrif buyurishgandek go'yo. Bolakayga xos harakatlar to'liq ochib berilmagan. Uning harakatida birozgina injiqlik, erkalik harakatlari bo'lganda, balki ishonarli ijro bo'lardi.

Aslida yosh tomoshabinlar uchun mo'ljallangan spektaklda aktyorlar o'z qahramonlarining xarakterini ishonarli tarzda o'ziga xos mimikalar orqali ifodalashi lozim. Bunda, albatta, grim va liboslar ham alohida o'rin egallaydi. Spektaklga mos libos yaratish asar g'oyasini talqinining deyarli ellik foizini tashkil etadi. Biroq ushbu spektaklda sahna ijodkorlari katta qo'g'irchoqlardan foydalanishgan. Aktyorlar garchi yaratayotgan qahramoni qiyofasidagi kostyumlarda namoyon bo'lsa-da, ularning yuzida qahramoniga xos xarakter ifodasi bo'lishi kerak. Biroq afsuski "Bolakay va Madagaskar" spektaklidagi qahramonlarda bunday sifatlar o'rnini qo'g'irchoqning harakatsiz qiyofasi egallagan. Sahnaviy bezaklarning asosiysi bo'lmish sahna dekoratsiyasi o'zida tropik o'lkalar manzarasini mujassam etgan.

Avvalo, sahna asari yaratilayotganda uning kassabopligi emas, ma'naviy saviyasi muhim ahamiyat kasb etadi. Teatr ijodkorlari yosh tomoshabinlarga har tomonlama ibrat bo'ladigan, milliy qadriyat va an'analarni o'zida mujassamlashtirgan spektakllarni yaratishi lozim. O'ylaymizki, O'zbekiston davlat yosh tomoshabinlar teatri ijodkorlari bu vazifani albatta bajaradilar.

Xulosa o'rnida aytish lozimki, yangi davr yosh tomoshabinlar ma'naviy tarbiyasida teatrning o'rni beqiyosdir. Ayniqsa, tarjima asarlar asosida sahnalashtirilgan spektakllar yosh avlodni jahon adabiyoti hamda madaniyati bilan tanishtirib, ularning ma'naviy dunyosini boyitadi. Bunday asarlar yoshlarning estetik didini rivojlantirish, axloqiy qadriyatlarini mustahkamlash hamda umuminsoniy g'oyalarga hurmat ruhida tarbiyalashda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Shu bois teatr san'atini qo'llab-quvvatlash va tarjima dramaturgiyasi namunalarini sahnalashtirish ishlarini yanada rivojlantirish bugungi kunning muhim

vazifalaridan biri hisoblanadi. Ko'proq tarjima asarlarga murojaat qilinsa, jazzi tomoshabinlar jahon ertaklari va asarlarini spektakl orqali ko'rishadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. G'aniyev S., Abug'afforov A. *Navoiy va adabiy ta'sir masalalari*. – Toshkent: Fan, 1968. – 237 b.
2. Qodirov M. *Teatr nazariyasi asoslari*. – Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi NMIU, 2010. – 256 b.
3. Mahmudov T. *Teatr va tomoshabin*. – Toshkent: O'zbekiston, 2015. – 184 b.
4. Hamidov H. *O'zbek teatr san'ati tarixi*. – Toshkent: Akademnashr, 2017. – 320 b.
5. Stanislavskiy K. *Aktyorning o'z ustida ishlashi*. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2018. – 432 b.
6. *San'at: ilmiy-amaliy jurnal*. – Toshkent, 2020–2025.
7. *Jahon adabiyoti jurnali*. – Toshkent, 2020–2025.
8. Nusratova Sh. *Ezgulikka da'vat // Teatr jurnali*. – 2012. – №4. – B. 27–30.
9. *O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti ilmiy maqolalar to'plami*. – Toshkent, 2021–2025.